Gyakran Ismételt Kérdések – Harmadik oltás

Kedves Csoporttagok!

Elérkezett az idő, hogy szót ejtsünk a harmadik oltásokról. Mivel ez a téma számtalan bizonytalanságot szült, úgy döntöttünk, hogy egy külön fájlt hozunk létre, amiben igyekszünk összegyűjteni minden fontos kérdést. Ezek egy részére sajnos még mi sem (sőt, valamire még mások sem) tudjuk a választ, amint ezekkel kapcsolatban változik a helyzet, frissíteni fogjuk a dokumentumot. Ez mindenkinek egy új helyzet, számtalan dolgot le kell majd tisztázni még a harmadik oltásokkal kapcsolatban, így kérjük Önöket, legyenek türelemmel házi/kezelő/oltóorvosaik (és úgy általában mindenki) irányába, ők is minden tőlük telhetőt megtesznek, hogy segíteni tudjanak Önöknek ebben a vadiúj, jelenleg még kissé bizonytalan helyzetben.

A követhetőség jegyében a korábbi tényállásnak megfelelő verziókat is a dokumentumban hagytuk.

Ezen felül továbbra is kérjük Önöket, hogy szakmailag megbízható, hiteles forrásokból tájékozódjanak, ha valami nem tiszta, nyugodtan írjanak a csoportba, igyekszünk majd segíteni 😊

A Vakcinainfó- az orvos válaszol csoport orvosai

Elsőként jöjjenek azok a kérdések, amikre már tudjuk a választ:

(Technikai infó: a dokumentumban végig harmadik oltásról, illetve első két dózisról lesz szó, természetesen a Janssen-t kapottak ebből vonjanak le egyet 😉)

1. Miért, és kinek van szüksége harmadik vakcinára?

Máris elindultak a neten a felháborodások ezzel kapcsolatban, sokan úgy értelmezték a híreket, hogy 4 hónap után lejár az első 2 oltás által biztosított védettség, így máris emlékeztetőre lesz szükségük, hogy továbbra is védettek maradjanak. **Ez azonban jelenleg (2021 nyár közepe) nem igaz.**

A helyzet az, hogy számos országban elkezdett terjedni a delta (indiai) variáns, amely nálunk is dominálni fogja a negyedik hullámot (nyár végére az új esetek 90%-át már ez fogja okozni). A delta variáns tulajdonsága, hogy sokkal gyorsabban, nagyobb számban tudja sokszorozni magát, ebből eredően még magasabb a fertőzőképessége is. Természetesen vizsgálják a vakcinák hatásosságát a variánssal szemben, ezekből az tűnik ki, hogy elég nagy a szórás: 50-90% közötti értékekről lehet olvasni a szakirodalomban. Habár végleges konklúzió még nincs, de olybá tűnik, hogy a régebben beoltott, idős, immunszupprimált, alapbetegségekkel rendelkezőkben csökkent jobban a védettség a delta variánssal szemben. Ez nem azt jelenti, hogy ők védtelenek, hanem hogy némileg alacsonyabb a védettségük, mint a fiatalabb, egészséges populációnak (védettségi % értelmezése a másik pdf-ben), sajnos ritka esetekben

még az is előfordul, hogy a teljes oltási sor ellenére kórházi kezelést igénylő, súlyos lefolyású betegség alakul ki, bár ez szerencsére ritkának mondható. Épp ezért több országban felmerült, illetve valahol már el is indult a gyakorlat, hogy a sebezhetőbb csoportok kapjanak egy harmadik, ún. booster („serkentő”) oltást, amivel magasabb szintre lehet emelni a védettséget.

A következő ábrával illusztrálni is tudjuk, miért lehet szükség harmadik oltásra. Izraelben végeztek egy kutatást, hogy 100 ezer főből, 60 éves kor felett átlagosan hányan lesznek Covidosak, oltatlanul (Unvac)/kétszer dózissal (Vac)/három dózissal (Dose3) oltottan.

Az ábráról jól leolvasható, hogy a 3 oltással rendelkezők között még kevesebb a beteg, azonban 2 oltás is jóval lecsökkentette a megbetegedés esélyét. A jelenség oka minden bizonnyal a 60 éves kor felett már renyhülő immunmemória lehet, magyarán úgy tűnik, hogy ebben a korosztályban érdemes egy emlékeztető oltást is adni, hogy ismét magas szintre emelkedjen a védettség.

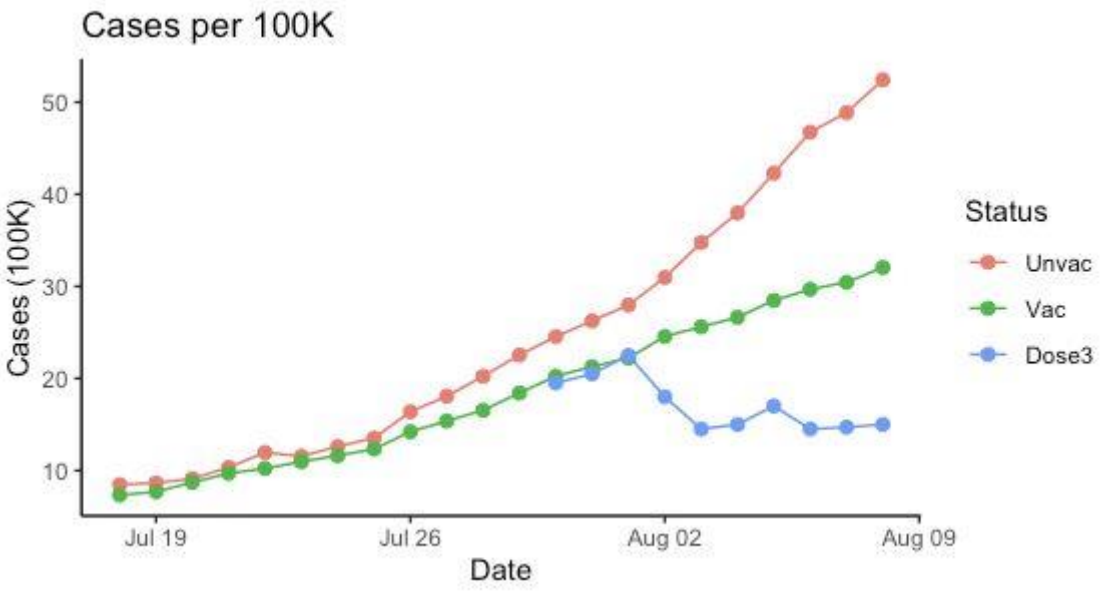

Tehát, ismét kiemelve, a harmadik oltás nem létszükséglet, csupán a fokozott kockázattal rendelkező csoportoknak ajánlott, amolyan biztos, ami biztos alapon. Ezek a kockázati csoportok a magyar protokoll szerint: az idős, krónikus betegek, elhízottak, immunszupprimáltak, autoimmun betegségben szenvedők.

Ettől függetlenül bárki jelentkezhet harmadik oltásra, akár azzal az indokkal is, hogy nyugodtabban aludna egy harmadik dózis után. Nagyon sok kérdés érkezik hozzánk, melyben az aggódó kérdezők ellenanyag/sejtes immunitás tesztek sorát végigjárva érdeklődnek, hogy vajon ezek alapján mennyire védettek. Sajnos az a helyzet, hogy bár mi is szeretnénk, nem létezik olyan vizsgálat, ami egyéni szinten, számokban kifejezhető értéket adna a védettség mértékről. Így azt tudjuk javasolni, hogy aki bizonytalan, ne költse a pénzt ezekre a drága tesztekre, inkább menjen el, és kérjen egy harmadik dózist, ez sokkal gyorsabb, és főleg olcsóbb megoldás 😉

Összesítve: harmadik oltás tehát nem létszükséglet, csupán egy biztonsági megoldás, a kiemelt kockázattal élők védelmére.

Gyakran Ismételt Kérdések – Harmadik oltás

FRISSÍTÉS (11.02.):

Ideje kicsit helyre tenni a harmadik oltás körüli bizonytalanságokat, elvégre az utóbbi hetekben számos, egymásnak ellentmondó információ hangzott el.

Mindenekelőtt, érdemes lenne tisztázni, hogy egyik vakcina általi védettség sem tart örökké, és nem minden vakcina 1-2 adagos. Érdemes megnézni például a gyermekkori kötelező oltások táblázatát: a torokgyík (diftéria), tetanusz, járványos gyermekbénulás (polio), Pneumococcus elleni védőoltásokból összesen 3-6 (!!) adagot kell kapni, meghatározott időközönként, és ezen vakcinák is csak pár évig védenek. Ezen oltások célja, hogy fenntartsák a védettséget, egészen felnőttkorig, amíg ki van téve ezeknek a betegségeknek. A Pneumococcus elleni vakcinát ezek után időskorban is ajánlják, mert ebben a korban ismét fokozott veszélyt jelent a kórokozó, így érdemes ismét védettséget kialakítani, hiszen 50 év elteltével annak már nyoma sem lesz. Tetanusz emlékeztető oltást is minden felnőtt kap, aki tetanusz-fertőzésre hajlamosító sérülést szenved el, és nem kapott immunizálást az azt megelőző 5 évben. Újabb példa az antrax elleni oltás, melyet a kórokozóval dolgozó kutatók, és a biofegyver-támadásnak kitett katonák kaphatnak meg: 2 év alatt összesen 6 oltás szükséges a védettség kialakításához, és évente kötelező az újraoltás, hogy a védettség megmaradjon! A vakcinák hatása tehát nem örökéletű, de ami még fontosabb, soha nem is volt az.

A Covid-19 elleni vakcinákkal a helyzet azonban nem ilyen egyszerű. Több év tapasztalata szükséges ahhoz, hogy pontosan meg tudjuk mondani, hány hónap után, és kinek ajánlott az emlékeztető. A helyzetet tovább bonyolítja az oltóanyagok sokszínűsége, és hogy sajnos újabb és újabb variánsok jelennek meg, először a brit, majd a delta variáns, mely ellen a vakcinák valamelyest csökkent hatékonyságot mutatnak.

A probléma röviden összefoglalva az, hogy nem tudjuk egyéni szinten, számszerűen megállapítani a védettség mértékét, erre Covid-19 vírus esetében jelenleg az ellenanyagtesztek sem alkalmasak (lásd Laboros GYIK). Ha lenne ilyen módszer, a helyzet pofonegyszerű lenne: mindenki elmegy a laborba, megnézi mennyire védett, és ha nem elégedett a számmal, kéri a harmadik oltást. Sajnos azonban a képlet nem ilyen egyszerű, hiszen jelenleg nem létezik ilyen vizsgálat.

A védettség nagysága, illetve csökkenésének mértéke teljesen egyéni: függ az életkortól, alapbetegségektől, szedett gyógyszerektől, stb. Ennek köszönhető, hogy igen nagy szórás mutatkozik a vakcinák delta variáns elleni védettségét illetően.

A lenti ábrán ezt próbáltuk szemléltetni: az erős immunitással rendelkezők alapból magasabb védettséget érnek el, amely lassabban is csökken, mint a gyengébb immunitással rendelkezőké. Azt sajnos nem tudjuk egyértelműen megállapítani, ki melyik görbébe tartozik. Általánosságban a sokat emlegetett kockázati csoportok tartozhatnak az alsó görbébe, de persze kivételek mindig lehetnek, és lesznek is. Fiatal, egészséges személyekben is csökkenhetett már drasztikusabban a védettség.

Gyakran Ismételt Kérdések – Harmadik oltás

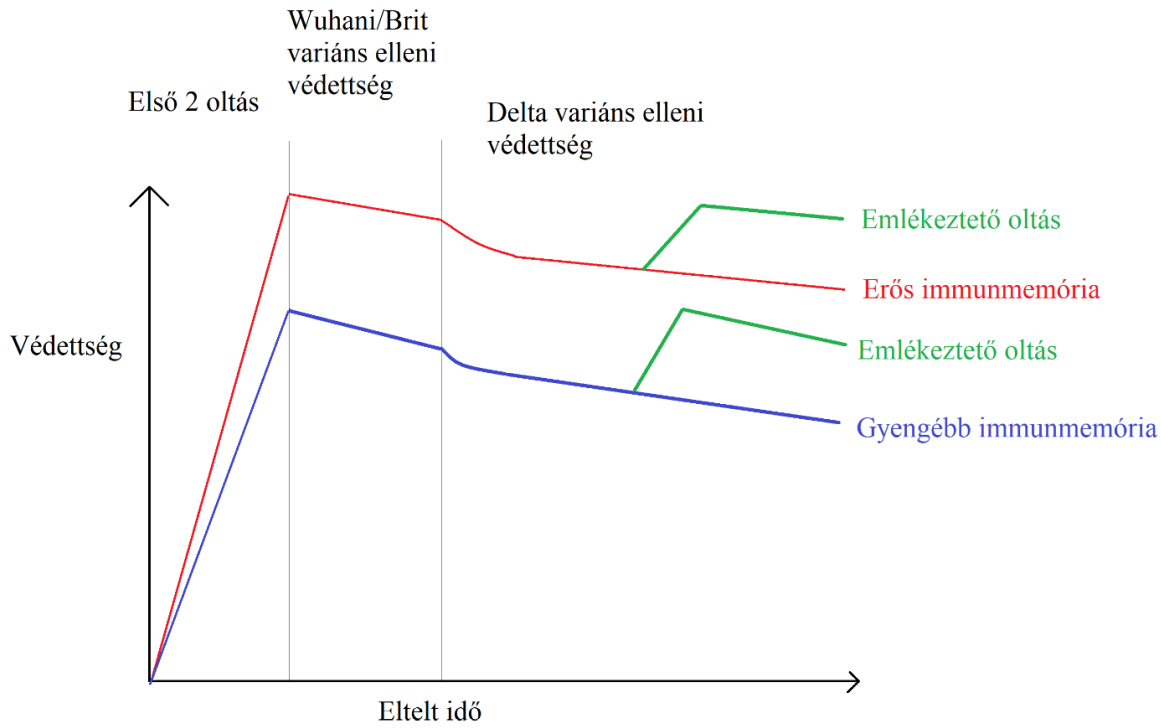

Így tehát a szakemberek, és a döntéshozók nehéz helyzetben vannak: ki kell találni általános szabályokat, hogy kinek, és mikor ajánlják a harmadik oltást. Ezt a kérdést nem csak a tudomány befolyásolja, hanem a politika is. Ahogy korábban már említettük, rengeteg ember átverésként, csalódásként éli meg a harmadik oltás bevezetését, úgy érzi, hazudtak neki, mert korábban azt mondták, két oltás elég lesz. Valószínűleg elég is lett volna, ha világszerte még mindig a wuhani variáns dominálna, de sajnos nem ez a helyzet. Mindent összevetve, ebben a helyzetben mind az ajánlások megírása, mind azok tálalása nagyon nehéz feladat.

Az ajánlások megtételébe az is beleszól, hogy adott országban mennyire elterjedt a delta variáns, elvégre, ha nem súlyos a vírus elterjedtsége, az emlékeztető oltások beadása sem annyira sürgető. Arról nem is beszélve, hogy különböző országok vakcinakészletei között is brutális különbségek vannak.

Ezeknek a faktoroknak köszönhető, hogy ahány ország, annyiféle ajánlás: valahol már 3 oltás felvétele szükséges, hogy érvényes védettségi igazolványa, és ezáltal korlátozások alóli mentessége legyen az egyénnek, valahol 8 hónap után mindenkinek ajánlják (USA), valahol 4 hónap után a kockázati csoportoknak.

Pusztán tudományos szempontból ki lehet jelenteni, hogy orvosi alapon mindenkinek ajánlott a harmadik oltás, hiszen ezzel lehet abszolút biztosra menni, „letutizni” a védettséget. Több kutatás is készült már, melyben összehasonlították a 2, és a 3 oltáson átesetteket adatait: ezek alapján a 3 oltással rendelkezők kórházba kerülési/halálozási kockázatai 80-90%-kal kisebbek, mint a kétszer oltott személyek kockázatai. Vagyis a 3-szor oltottak kockázatai immár egészen brutálisan lecsökkennek az oltatlan személyek kockázataihoz képest.

Ugyanakkor ahogy ezt korábban írtuk, a fenti kijelentés megtétele súlyos következményekkel járhat, mert nagyon erősen rombolhatja az emberek oltásokba vetett bizalmát, illetve ronthatja a szegényebb országok vakcinához jutását. Továbbra is igaz, hogy a járvány

visszaszorításához sokkal fontosabb lenne mindenkit kétszer beoltani, mint a lakosság egy részét háromszor.

A jövőről: jelenleg nem tudjuk megmondani, mi várható. Ideális esetben sikerül majd visszaszorítani a járványt, és sikerül majd olyan vakcinákat is kifejleszteni, amelyek több évre kiterjedő védettséget adhatnak. Nem tudjuk megjósolni, mikor kellhet akár 4., 5. oltás is, de sajnos jelen állás szerint ezekre is szükség lehet majd idővel.

Összefoglalás: orvosi szempontból, az egyéni biztonságot szem előtt tartva, jelen járványhelyzetben, a jelenlegi magyar vakcinakészlet mennyisége alapján immár mindenkinek ajánlott a harmadik oltás, aki több mint 4 hónapja kapta a második dózisát, hogy ismét maximális szintre emelje a védettségét.

2022 nyár: a fent leírtakat sajnos teljesen felülírta az omikron variáns elterjedése, mely sokkal ellenállóbb a jelenlegi vakcinákkal szemben. Ma már 12 éves kor felett **MINDENKINEK** szüksége van 3 oltásra, mert ez adja meg az alapimmunizációt az új variáns ellen.

2. Árthat-e a harmadik oltás?

Jelen tudásunk szerint semmivel nem jelent nagyobb kockázatot a harmadik oltás felvétele, mint az első kettőé. Az oltóanyagoknak köszönhetően vagy a vírus kis darabkái (tüskefehérjék), vagy a teljes, elölt vírus (Sinopharm) kerül az immunrendszer elé, amit az az első két dózis miatt kialakult immunmemóriának köszönhetően sokkal gyorsabban eltakarít. Ez a mechanizmus „újrafuttatja” az első két dózisnak lezajlott immunfolyamatot, még erősebbé, hatékonyabbá teszi a védelmet.

A fent leírtakat biztosan rengeteg (főleg oltásellenesektől eredő) rémhír igyekszik majd megcáfolni, kérjük ne dőljenek be ezeknek a hangoknak, maradjanak a megbízható szakemberek véleményénél 😉

FRISSÍTÉS: időközben több kutatás is megjelent a témában, a harmadik oltások beadásánál sem változott a mellékhatásprofil, az első kettőhöz képest (láz, fejfájás, karfájdalom, hidegrázás, stb).

3. Mi a helyzet a Sinopharmosokkal?

Ezzel a témával kapcsolatban is szeretnénk kicsit tisztázni a helyzetet, mert sajnos a közvéleményben elég szélsőséges vélemények uralkodnak.

A Sinopharm vakcina bizonyítottan hatékony, a WHO kritériumainak is megfelelő vakcina, a 60 év alatti korosztályban. Ez a mondat azért került így leírásra, mert a Sinopharm

hatékonyságára vonatkozó vizsgálatok az 18-59 év közötti korosztályban végezték, sajnos 59 év felettiekről nagyobb mennyiségű adat még nem áll rendelkezésre ezzel kapcsolatban.

Ebben a korcsoportban több aggasztó kérdés is felmerült. Az már bizonyosnak mondható, hogy a beoltottak egy részének abszolút nincs antitestje, ez persze önmagában még semmit nem jelent (lásd másik dokumentum). Azonban sajnos ezen oltóanyaggal kapcsolatban reálisan felmerült az összefüggés, hogy akinek esetleg nincs antitestje, annak szervezete nem reagált kellőképpen a beadott oltóanyagokra, tehát védettsége sincs. Sajnos ez a kérdés még mindig vita tárgyát képezi, amit az érintettek is aggódva követnek.

A csoport összes orvosának nevében, piros betűvel írnánk a következő mondatot:

MINDEN 60 ÉV FELETTI, SINOPHARMOT KAPOTT SZEMÉLYNEK JAVASOLJUK, HOGY VEGYE FEL A HARMADIK, ELŐZŐ KETTŐTŐL ELTÉRŐ TÍPUSÚ OLTÁST IS!!!

Mint mondtuk, ez a szakmai vita nem dőlt el, simán kiderülhet, hogy alaptalan volt a feltételezés, és ugyanolyan hatékony a Sinopharm 60 év felett is. Mi azonban úgy látjuk, sokkal biztosabb megoldás lenne egy harmadik, előző kettőtől eltérő oltóanyaggal teljesen tárgytalanná tenni az érintettek számára a kérdést. Előbb-utóbb biztosan lesz konklúzió, de jobb lenne, ha ezt a tudományos vitát mindenki teljes, biztos védettség tudatában tudná követni.

Ezenfelül kiemelnénk, hogy a Sinopharm vakcina jóval több kritikát kap, mint azt megérdemelné. 60 év alattiak esetében igazolt a hatékonysága (bár a delta varinással szembeni vizsgálatok még zajlanak), és legrosszabb esetben is csak a 60 év felettiek egy részét nem védi meg. Ettől ez még egy megbízható vakcina, egészen biztosan nagyon sok ember életét mentette meg, Magyarországon is.

2022 nyár: az omikron variáns ellen immár bizonyítottan a Pfizer és a Moderna a leghatékonyabb, minden oltakozónak ezt javasoljuk.

4. Hogyan tudom megítélni, hogy kell-e nekem harmadik oltás?

Ehhez egyéni kockázatbecslés szükséges, amihez fontos ismerni az Ön korát, alapbetegségeit, azok pontos státuszát, kórelőzményét, szedett gyógyszereit. Amennyiben bizonytalanok, házi/kezelőorvosuk tud segíteni Önöknek, de természetesen saját szakállára is joga van bárkinek a harmadik oltást kérni, nem szükséges ehhez feltétlenül szakmai vélemény.

FRISSÍTÉS: a hivatalos magyar protokoll szerint kockázati csoportnak számítanak a 60 év felettiek, autoimmun betegek, elhízottak és immunszupprimáltak (pl. daganatos betegek, hematológiai betegek, stb).

Szakmailag igazolt adatok alapján kiemelt kockázatúnak számítanak még a következő kategóriák:

- fokozott expozíciónak kitett személyek (egészségügyi dolgozók, tanárok, óvónők, bolti eladók, pincérek stb)
- dohányosok

A fentieken kívül azonban bárki másnak is tudjuk ajánlani, a kutatási adatok szerint a 3 oltással rendelkező személyek még erősebb védettségi adatokat produkálnak, mint a két oltást felvett személyek.

2022 nyár: jelen pillanatban 12 év felett MINDENKINEK JAVASOLT a harmadik oltás, lásd az 1. kérdésben leírtakat.

5. Mennyi időnek kell eltelnie a második és harmadik oltás között?

Az előírás jelenleg 4 hónap után engedélyezi a harmadik oltást, erre próbálunk most magyarázatot adni. A nemzetközi tapasztalatok szerint a felsorolt kockázati csoportoknak ennyi idő után válhat kevésbé hatékonnyá a védettség, ezelőtt nem tartják indokoltnak a harmadik dózist, 4-6 hónap elteltével azonban már megfontolandó lehet.

A protokoll szerint a 4 hónap várakozástól eltérni egyelőre nem lehet, bár korábban volt róla szó, hogy indokolt esetben ez esetleg megtehető lesz. Orvosi szempontból veszélyt egyébként abszolút nem jelentene az ennél korábbi beadás.

FRISSÍTÉS: indokolt esetben, infektológus szakorvos ajánlásával van lehetőség a 4 hónapnál korábbi beadásra is. Indokolt esetnek az számít, ha az illető valamilyen speciális ok miatt nem lehet benne biztos, hogy kialakult a megfelelő védettség. Pl az első két oltás alatt kemo-/ erős immunszupprimáló terápiában részesült, súlyos immunhiányos betegséggel rendelkezik stb.

Szeretnénk kiemelni, hogy a kis és közepes dózisú szteroidok alkalmazása nem tartozik ide, így például egy szteroidos inhalátort használó asztmásnak nincs szüksége 4 hónapon belüli harmadik oltásra.

Piros betűkkel kiemelnénk, hogy ebben a kérdésben sincs jelentőségre a saját szakállukra elvégzett ellenanyagteszteknek!!!!!!

FRISSÍTÉS (2022.01.19.): az egy adagos Janssen vakcinával kapcsolatban felmerült, hogy az újabb variánsok ellen egy adag nem ad megfelelő védettséget, így a ma kiadott protokoll alapján azok, akik Janssent kaptak, már akár 2 hónap múlva felvehetik az emlékeztető oltást, ami szintén lehet Janssen!

6. Nézessek-e ellenanyagszintet? Megítélhető-e ebből, hogy kell-e nekem harmadik oltás?

Nem, és nem. Minden nagy nemzetközi ajánlás a kockázati tényezők meglétéhez köti a harmadik oltás szükségességét, függetlenül az ellenanyagszinttől.

Bővebb információkért olvassák el a Ellenanyagos GYIK fájlt.

7. Azt olvastam, hogy több nemzetközi szervezet, például a WHO is ellenzi a harmadik oltások beadását, ez igaz?

Részben igen, de nem abban a kontextusban, ahogy ez általában megjelenik. Több szervezet szerint a harmadik oltások megindítása nem helyes lépés, mert a világ számtalan szegényebb országában még alig, vagy egyáltalán nem is adtak be oltásokat. Ha elindul a harmadik oltási kampány, akkor ismét a gazdagabb országok vásárolják meg a készleteket, és az elmaradtabb országok még később jutnak majd vakcinákhoz. Ez egyrészt etikailag valóban kifogásolható, másrészt járványtani szempontból sem feltétlen jó megoldás, ugyanis az oltatlanok között terjedő fertőzések során nagyobb az esélye újabb, még veszélyesebb variánsok kialakulásának. Egyáltalán nem alaptalan tehát ezen szervezetek véleménye.

FRISSÍTÉS: 2022 januárjában, tekintettel az újabb variánsok elterjedtségére, már szinte minden nemzetközi szervezet egyetért az emlékeztető oltások széleskörű használatának jogosságával kapcsolatban.

9. Lehet-e várandósként harmadik oltást kapni?

2021.11.23. óta igen! Az ajánlás szövege a következő:

"A várandósok emlékeztető oltása javasolt. Az oltás haszna nagyban felülmúlja a feltételezett oltási szövődmény jelentette rizikót.
3. oltás várandósság 13-35. hete között javasolható, 6 hónappal az alapoltás 2. dózisa után.
Tervezett terhesség esetén a várandósság az oltás után kivárási idő nélkül bekövetkezhet.
Tervezett fogantatás (pl. IVF) esetén célszerű kivárási idő az oltás után 72 óra.
Harmadik oltásra mRNS vakcina javasolt. Amennyiben az alapimmunizálás is mRNS vakcinával történt, akkor a 3. oltás is az alkalmazási előiratok szerint azonos típusú mRNS vakcinával történjen."

10. Lehet-e szoptatás alatt harmadik oltást kapni?

Igen, azokat az oltóanyagokat, amiket szoptatás alatt is lehet alkalmazni (Pfizer, Moderna).

11. Lehet-e gyermekként harmadik oltást kapni?

A 2021 december végén kiadott protokollnak megfelelően igen, 4-6 hónappal a második oltás után. Regisztrálni az EESZT felületen lehet.

13. Milyen oltást kérjek harmadikként?

Az újabb variánsok ellen egyértelműen a Pfizer és a Moderna véd legjobban, így ma már mindenkinek ezeket ajánlja a nemzetközi szakirodalom.

Azok a kérdések, amelyekre még nem tudjuk a biztos választ:

1. Kaphatok-e két Szputnyik után Janssent, hogy utazhassak?

A vektorvakcinákkal kapcsolatban régóta dilemma, hogy hányszor alkalmazhatóak, ugyanis előfordulhat, hogy a szervezet védettséget alakít ki a vektorvírussal szemben, így ha azt az illetőnek beadjuk, az oltóanyag még azelőtt lebomolhat, hogy kifejtené a hatását.

Mára ez az elmélet már megdőlni látszik: Oroszországban már használnak harmadik oltásként ún. Szputnyik Light-ot, ami ugyanazt az Ad26 nevű adenovírus vektort alkalmazza, ami a Szputynik első adagjában is van.

Nemrég megjelent kutatások szerint a Janssenre adott újabb Janssen (szintén humán Ad26 vektorra humán Ad26 vektor) megsokszorozza az ellenanyagok szintjét, amiből arra következtetünk, hogy a második oltóanyag is tüskefehérje elleni immunválaszt váltott ki, vagyis a szervezet nem bontotta le a vektorvírust, így az ki tudja fejteni a hatását.

Ezek az adatok még mindig kevésnek mondhatók, így kérjük, hogy aki kockázati tényezőkkel rendelkezik, tartsa inkább az egészségét, biztonságát szem előtt, és kérjen mRNS alapú oltást harmadikként.

A protokoll szövege alapján elvileg lehetséges, hogy az oltóorvossal történő megbeszélés alapján mégis a Janssen kerüljön beadásra, ez egyéni megbeszélés kérdése, de ismét kiemelnénk, hogy ezt csak a kockázati tényezőkkel nem rendelkezőknek ajánljuk.